

मकवानपुरबाट प्रकाशित लोकप्रिय 'क' वर्गीको पत्रिका

साझाकुरा

राष्ट्रिय दैनिक

www.sajhakuranews.com

रातोमाटेबाट गाँजासहित दुईजना महिला पक्राउ

हेटौंडा, २४ चैत/हेटौंडा उपमहानगरपालिकाबाट १२ किलो ९ सय ग्राम गाँजासहित २ जना महिलालाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ । हेटौंडा-१५ रातोमाटेस्थित सडकबाट करिब १२ किलो ९ सय ग्राम गाँजासहित २ जना महिलालाई शुक्रबार प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको प्रदेश प्रहरी कार्यालय बागमतीले जनाएको छ । मकवानपुरको बकैया गाउँपालिका-४ बस्ने ३२ वर्षीया चमेलीमाया घलान र बकैया-१० मन्थली बस्ने २५ वर्षीया रोजिना घलानलाई गाँजासहित नियन्त्रणमा लिइएको हो । प्रहरीचौकी रातोमाटेबाट खटिएको प्रहरीले हेटौंडाबाट काकडभिट्टातर्फ जाँदै गरेको मे. १ ख ३३३७ नम्बरको बसलाई जाँच गर्ने क्रममा बसमा सवार चमेलीमायाको साथबाट करिब ६ किलो ५ सय ग्राम र रोजिनाको साथबाट करिब ६ किलो ४ सय ग्राम गाँजा सहित नियन्त्रणमा लिइएको प्रदेश प्रहरी कार्यालयले जानकारी दिएको छ ।

बागमतीको संसदीय समितिको सभापति चयन वैशाखभित्रै

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २४ चैत/बागमती प्रदेशसभाका पंचवटा विषयगत संसदीय समितिमा सभापति चयनका लागि निर्वाचनको तयारी गरिएको छ । दलीय भागबण्डा नभइला संसदीय समितिहरू डेढ वर्षदेखि ज्येष्ठ सदस्यको हैसियतमा चल्दै आएको छ । प्रदेशसभाको दोस्रो कार्यकाल सुरु भएको झण्डै डेढ वर्षमा सरकारले बल्ल समितिको दलीय भागबण्डा टुंग्याएर सभापति चयनको तयारी गरेको हो । समिति सभापति सभामुख भुवनकुमार पाठकले चयन गर्नेछन् । जसका लागि प्रदेशसभामा निर्वाचन प्रक्रिया अगाडि बढाउनुपर्ने हुन्छ । सभामुख पाठक अमेरिका भ्रमणबाट फर्किएलगत्तै सभापति चयनका लागि निर्वाचन प्रक्रिया अगाडि बढाउने माओवादी केन्द्रका मुख्यसचिवक डकालले जानकारी दिए । सभामुख पाठक निजी कामका लागि चैत २१ गते राती अमेरिकातर्फ प्रस्थान गरेका छन् । उनी १० दिनको भ्रमण सकेर ३ वैशाखमा फर्कने प्रदेशसभा सचिवालयले जनाएको छ । पाठक स्वदेश फर्किए लगत्तै प्रदेशसभाको नियमित बैठक बस्ने तयारी गरिएको पनि जनाइएको छ । १८ पुस २०७९ मा प्रदेशसभाको पहिलो बैठक बसेको थियो । त्यसपछि १२ असार २०८० मा आएर मात्रै प्रदेशका पाँचवटा संसदीय समिति गठन भएको थियो । तत्कालीन विपक्षी दल एमाले र राप्रपाको

दवाबका कारण चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेटमाथिको छलफल गर्न बोलाइएको प्रदेशसभा बैठकबाट एकैपटक संसदीय समिति गठन गरिएको थियो । प्रदेशसभामा प्रदेश मामिला समिति, अर्थ तथा विकास समिति, सार्वजनिक लेखासमिति, शिक्षा समिति, स्वास्थ्य तथा कृषि समिति र उद्योग, पर्यटन तथा वातावरण समिति छन् । तर, प्रदेशसभाको दोस्रो कार्यकालको १६ महिनासम्म सरकारको कामलाई व्यवस्थित बनाउन भूमिका खेल्नुपर्ने समितिले सभापतिसमेत पाएन । समिति सदस्यहरूबाट ज्येष्ठताका आधारमा चुनिएका अध्यक्षको नेतृत्वमा समितिको बैठक बस्ने गरेको छ । सरकार फेरबदल र समितिमा दलीय भागबण्डा

पाउने भएका छन् । हाम्रो नेपाली पार्टी र नेपाल मजदुर किसान पार्टी (नेमकिपा)ले समिति सभापति नपाउने जनाइएको छ । नेमकिपाले समिति सभापतिमा दाबी नै नगरेको हो । हाम्रो नेपाली पार्टीबाट दलका नेता शैलेन्द्रमान बज्राचार्य सरकारमा सहभागी भएकाले उसलाई थप संसदीय समिति दिन नसकिनेमा मुख्यमन्त्री शालिकराम जम्कट्टेल छन् । नेपाली कांग्रेसलाई सार्वजनिक लेखासमिति दिने तयारी छ । एमाले, माओवादी केन्द्र, राप्रपा र एकीकृत समाजवादीले एक-एक वटा समिति पाउने छन् । कांग्रेसले दुईवटा समिति माग गरेको सचेतक डकालले जानकारी दिए । एकीकृत समाजवादीले पनि तीनवटा मन्त्रालय लिए संसदीय समिति नपाउने डकाल बताउँछन् । 'कांग्रेसले दुईवटा पाउँदैन, एकीकृत समाजवादीले तीनवटा मन्त्रालय लिए समिति पाउँदैन,' उनले भने । नेपाली कांग्रेससँगको गठबन्धन टुट्नु अघि पनि बागमतीमा संसदीय समिति भागबण्डा लागेर सभापति चयनको लागि सरकार तयारी अवस्थामा थियो । तर, गठबन्धन फेरबदलले तत्काल समिति सभापति चयन हुन नसकेको हो । पुरानै गठबन्धनमा कांग्रेसलाई दुईवटा, एमाले, माओवादी र एकीकृत समाजवादीलाई एक-एक वटा समिति भागबण्डा लागेको सत्ताखण्ड दलका एक सांसदले जानकारी दिए ।

प्रदेश युवा परिषद्द्वारा लोकसेवा तयारी कक्षा सञ्चालन

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २४ चैत/प्रदेश युवा परिषद, बागमतीले युवाका लागि नि:शुल्क लोकसेवा आयोगका तयारी कक्षा सञ्चालन गरेको छ । बढ्दो शैक्षिक बेरोजगार न्यूनीकरण गर्न र युवाशक्तिलाई स्वदेशमै अड्याउने उद्देश्यले परिषदले कक्षा सुरु गरेको हो । परिषदले खरिदार पदको तयारीका लागि नि:शुल्क डेढ महिने कक्षा सञ्चालन गरेको हो । खरिदारको नि:शुल्क तयारी कक्षाको शनिवार सामाजिक विकास मन्त्री कुमारी मुक्तानले उद्घाटन गरेकी हुन् । युवामा सकारात्मक भावनाको विकास गराइ कुशल नेतृत्व, सफल, मेहनती, प्रतिस्पर्धी र इमान्दार युवाका रूपमा स्थापित गराउन लोकसेवा तयारी कक्षा सञ्चालन आवश्यक रहेको बताएका छन् । समाज परिवर्तनका लागि युवाको भूमिका महत्वपूर्ण भएको उल्लेख गर्दै उनले युवाले जिम्मेवार भएर अगाडि बढ्नु पर्ने बताएका छन् । अन्य व्यक्ति आएर

हाम्रो समाज परिवर्तन गर्ने नभइ यहाँका युवाले आफ्नो दायित्वबोध गरेर अगाडि बढ्नुपर्ने मुलुक समृद्ध भन्ने मन्त्रीको भनाइ थियो । कार्यक्रममा परिषदका कार्यकारी उपाध्यक्ष संतोष चौलागाईले लोकसेवा आयोगमा यहाँका युवाको पहुँच र सहभागिता अझै पनि उल्लेख्य रूपमा हुन नसकेको भन्दै परिषदले युवाका लागि खरिदार पदको लोकसेवा तयारी कक्षा सञ्चालन गरिरहेको बताए । लोकसेवा तयारी कक्षा सञ्चालन भएपछि यहाँका युवा खुशी भएका छन् । तयारी कक्षामा द्रुमपीडत, घाइते, दलित, जनजाति, अपाङ्गता भएका ५० भन्दा बढी महिलाको सहभागिता रहेको छ । परिषदले युवाका लागि गरेको यो प्रयास सकारात्मक भएको परीक्षार्थीले बताएका छन् । राज्य सञ्चालनमा कर्मचारीको महत्वपूर्ण भूमिका हुने उल्लेख गर्दै प्रशिक्षार्थीले कर्मचारीतन्त्रमा क्षमता भएको मान्छे र युवा आउनुपर्ने बुझाइ भएकाले यो कार्यक्रम उपयोगी भएको बताएका छन् ।

सहकारी शिक्षा र महत्वबारे जानकारी

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २४ चैत/हेटौंडा ११नम्बर वडा स्थित धानभन्ज्याङमा रहेको श्री उपयोगी सहस्राब्दी बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाले हेटौंडा ११ मा रहेको ५ वटा टोलविकास संस्थाका पदाधिकारीहरूलाई सहकारी शिक्षा र यसको महत्वबारे जानकारी गराएको छ । सहकारीको शिक्षा उपसमिति को आयोजनामा गरिएको कार्यक्रममा स्मारक, शान्तिचोक, गणेशशान, सिद्धार्थ, लालीगुराँस टोलविकास संस्थाका पदाधिकारीहरूलाई सहकारीको महत्वबारे बताइएको

कार्यक्रम संयोजक यज्ञबहादुर आचार्यले जानकारी दिए । उपयोगी सहस्राब्दीका कोषाध्यक्ष रामेश्वर नगरकोटीको सभाध्यक्षतामा हेटौंडा ११ शहीद स्मारकको थाहा भवनमा भएको कार्यक्रममा हेटौंडा ११ का वडाध्यक्ष विकास नेपालको प्रमुख आतिथ्यता रहेको थियो । कार्यक्रममा आयोजक सहकारीका अध्यक्ष दिनेश बिडारी, गणेशशान टोलविकास संस्थाका अध्यक्ष तारा कप्रीला लगायतकाले मन्तव्य व्यक्त गरेका थिए । कार्यक्रममा टोलविकास संस्थाका १५४ जना सहभागी थिए ।

पाथिभरामा भैरवको मूर्ति अनावरण

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २४ चैत/हेटौंडा उपमहानगरपालिका-१ भैरवडाँडा स्थित पाथिभरा माता मन्दिरसँगै शनिवार विहान छ फिट अल्लो भैरवको मूर्ति अनावरण गरिएको छ । हेटौंडा उपमहानगरप्रमुख मीनाकुमारी लामा, जिल्ला प्रशासन कार्यालय मकवानपुरका प्रमुख जिल्ला अधिकारी सूर्यप्रसाद सेइयाँलगायतले संयुक्तरूपमा भैरवको मूर्ति अनावरण गरेका हुन् । मूर्ति अनावरणपश्चात नगरप्रमुख लामाले उपमहानगरले धार्मिक एवम् पर्यटकीय क्षेत्रको विकास र आवश्यक पूर्वाधार निर्माणमा

सदैव सकारात्मक सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता जनाइन् । उनले धार्मिक पर्यटन विकासमा पाथिभरामाको महत्वपूर्ण योगदान रहने जिकिर गर्दै हेटौंडा आउने पर्यटकलाई घुम्ने र समय बिताउने धेरै पर्यटकीय गन्तव्य रहेको बताइन् । हेटौंडा-७ नियासी समाजसेवी एवम् व्यवसायी नवराज खतिवडाको लगानीमा मूर्ति स्थापना गरिएको हो । एउटै ठूलो ढुंगामा कुँदै बनाइएको भैरवको मूर्ति स्थानीय कालिगढद्वारा करिव एकमहिना लगाएर निर्माण गरिएको खतिवडाले जानकारी दिए । त्यस्तै चैत २७ गतेबाट

सुरु हुने देवीभागवत महायज्ञको पनि शनिवार नगरप्रमुख लामाले शुभारम्भ गरिन् । बाजागाजा, झाँकी, कलश यात्रासहित महायज्ञ सञ्चालन गरिने पाथिभरा मन्दिरका पीठाधीश्वर गुरु देवीदासले बताए । दुर्गा सप्तशति पाठ एवम् नवभागवत पारायण तथा महायज्ञमा ११ जना ब्राम्हणद्वारा नियमित पाठपारायण समेत गरिने छ । नौ दिनसम्म चल्ने नवभागवत पारायण चैत दशैका दिन समापन हुने पाथिभरा मन्दिर संरक्षण समितिका अध्यक्ष केशवप्रसाद खेकटाले बताए । मन्दिरमा वैशाख १, ४ र ५ गते महापूजा हुने आयोजकले जनाएको छ ।

डाइभिङ्ग सिक्ने तयारीमा हनुहुन्छ ? अब निराश नहुनुहोस्...

हामी कहाँ जतिसुकै नजान्ने अछपनि दक्ष तथा अनुभवी प्रशिक्षकद्वारा गाडी सिकाइनुका साथै लाइसेन्स परीक्षा र टायल सहजै पास गर्न सक्ने जारी इन्डिङ्ग प्रशिक्षण दिइन्छ ।

हाम्रा विशेषताहरू:

- अनलाइन फर्म अर्ने सुविधा ।
- रोड टेस्ट गराइन्छ ।
- दक्ष प्रशिक्षकहरूद्वारा प्रशिक्षण ।
- लाइसेन्स टायलको प्राविधिक ज्ञान दिइन्छ ।
- गाडीको पार्टपुर्जासम्बन्धी सम्पूर्ण ज्ञान दिइन्छ ।

सम्पर्क कार्यालय:
सितलमहल चोकबाट
३७ हल जाने बाटोमा

के. के. इन्डिङ्ग प्रशिक्षण केन्द्र
हेटौंडा-५, पिप्ले, मकवानपुर
सम्पर्क: ९८८५९७०२८९५, ९८९७०२८८९४, ९८८५६२३५६९

सम्पूर्ण ब्राण्डका गाडी एकै ठाउँमा सम्पूर्ण सेवासहित

- कार वास मित्र/बाहिर
- वायरिड मर्मत
- A/C मर्मत तथा ज्याँस रिफिलिङ
- सेन्सरसम्बन्धी समस्या कम्प्युटरबाट जाँचिने
- डेन्ट, पेन्ट, प्लाष्टिक/ज्याँस/इलेक्ट्रिक वेल्डिङ
- टायर ब्यालेन्स, पन्चर र फेर्ने काम मेसिनबाट
- इन्जिनसम्बन्धी सबै काम

Himalayan Motors Pvt.Ltd.
हेटौंडा, चौकीटोल,
सम्पर्क नं.: ०५७-५९०३३३

Education is the real treasure

ADMISSIONS OPEN FOR 2081 From Nursery to Grade 9

Scholarships

a feature of socially responsible institution ...

- Madhav Raj Sumargi Memorial Scholarship based on **Entrance Tests** 189+Seats
- Rup Chandra Bista "Thaha" Memorial Scholarship based on **Students' Talent** 108+Seats
- Bishwakanti Kalawati Sumargi Scholarship based on **Students' Rank** 39+Seats

ENTRANCE 24 Chaitra 2080

HETAUDA ACADEMY
Residential Secondary School
Shahid Smarak, Nawalpur, Hetauda, Nepal
☎057-525548 ☎057-525547 ☎057-523547

www.hetaudaacademy.edu.np | info@hetaudaacademy.edu.np

राजाकुरा

हाम्रो कुरा

करको पत्राचार र आतंकित व्यवसायी

आन्तरिक राजश्व कार्यालयले करिब एक महिना अघि हेटौडाका केही व्यवसायीलाई ग्रेसहोल्ड, सिलिडका बारेमा पत्राचार गरेपछि व्यवसायी त्रसित भएका थिए। बस्तु खरिद बिक्री गर्ने तथा सेवा व्यवसाय गर्ने व्यवसायीले ग्रेसहोल्ड भित्रै रहेको अवस्थामा पनि मूल्यअभिवृद्धि कर (भ्याट) मा जानै पर्ने आसयको पत्राचार भएपछि व्यवसायी तनावमा थिए। यो विषयमा व्यापारीहरूको छाता संगठनले बेलैमा छलफल गर्नु पर्ने थियो। मकवानपुर उद्योग वाणिज्य संघ करिब १ महिना निदाएको अवस्थामा पुग्यो। एक महिनाको समयवाधि भएको कर कार्यालयको पत्राचालाई समयभित्र छलफलमा ल्याउनु उपयुक्त हुने थियो। हिलै भएपनि व्यवसायीलाई राहत भएको छ। मकवानपुर उद्योग वाणिज्य संघले शुक्रबार मूल्य अभिवृद्धि कर (भ्याट) सम्बन्धी अन्तरक्रिया गरेर व्यवसायीलाई थोरै भएपनि राहत महशुस गराएको छ। संघका अध्यक्ष कृष्णकुमार गुप्ताको अध्यक्षतामा भएको अन्तरक्रियामा आन्तरिक राजश्व कार्यालय, हेटौडाका प्रमुख करअधिकृत तुलसीप्रसाद भट्टराईको प्रमुख अतिथ्यता रहेको थियो।

कार्यक्रममा संघका निवर्तमान अध्यक्ष तथा केन्द्रीय सदस्य कृष्ण कटुवाल र आन्तरिक राजश्व कार्यालय, हेटौडाका कर अधिकृत प्रेमप्रसाद तिमिसना पनि सहभागी थिए। कर अधिकृतले सहजीकरण गरेका कार्यक्रममा मकवानपुरका उद्योगी/व्यवसायीको सहभागिता थियो। आन्तरिक राजश्व कार्यालय, हेटौडाबाट उद्योगी/व्यवसायीलाई गरिएको पत्राचारले उद्योगी/व्यवसायी केही आतंकित भएका थिए। आन्तरिक राजश्व कार्यालयले नियमको पालना गराउने प्रयत्न गरेको बताइएको छ। भ्याटसम्बन्धी सामान्य प्रावधानको कारण केही उद्योगी/व्यवसायीलाई पछिल्लो समय पत्राचार गरिएको कर कार्यालयले जनाएको छ। बस्तु तथा सेवाको कारोबार गर्ने व्यवसायीले हिसावकिताव ठीकसँग राखेका छैनन्। कतिपयले हिसावकिताव ठीकसँग राख्न जानेका पनि छैनन्। कतिपय व्यवसायी सिक्दै पनि छन्। कतिपय व्यवसायीले अरुको सहारामा हिसावकिताव राख्ने गरेका छन्। उद्योगी/व्यवसायीले चिन्ता गर्नुपर्ने खासै विषय नभएको कर कार्यालयले जनाएको छ। तर, भ्याटमै गएपनि भ्याटसम्बन्धी जानकारी लिई कारोबार गरेमा समस्या नहुने, पानमा भएका व्यवसायी र भ्याटमा भएका व्यवसायीबीच नाफाघाटाको खासै अन्तर नहुने, पानमा दर्ता हुँदा हरहिसाव राख्नु नपर्ने तर, भ्याटमा गएपछि राख्नुपर्ने भन्ने आम बुझाइ गलत रहेको, उद्योगी/व्यवसायीलाई आवश्यकता परेमा नियमित रूपमा समय मिलाएर प्रशिक्षण गर्न सकिने अवस्था रहेको कर अधिकृतहरूले बताएका छन्।

व्यवसाय गर्नेले स्थायी लेखा नम्बर लिनुपर्ने हुन्छ। स्थायी लेखा नम्बर व्यक्तिगत रूपमा पनि लिन मिल्ने कुरा हो। स्थायी लेखा नम्बर लिएपछि पालना गर्नुपर्ने कुराहरूमा व्यवसायी सतर्क हुने पर्छ। मदिराजन्य कारोबार गर्ने व्यवसायीले पालना गर्नुपर्ने सर्तहरू अलिक फरक छन्। मूल्यअभिवृद्धि करमा दर्ता, मूल्यअभिवृद्धि करमा करकट्टी, दर्ता हुँदाका बखत मौज्जातमा रहेको कर लाग्ने कारोवारमा प्रयोग हुने वस्तुमा तिरेको वा तिर्नुपर्ने करकट्टी गर्ने व्यवस्था, करकट्टी गर्न नपाइने वस्तु तथा सेवा, नोक्सानी भएको वस्तुमा तिरेको करकट्टीसम्बन्धी व्यवस्था, कर सहभागिता मोडेल, मूल्यअभिवृद्धि कर दर्ताखारेजी, स्थायी लेखा नम्बर स्थान प्रक्रिया जस्ता विषयमा व्यवसायीलाई सबै खुलस्त जानकारी गराउनु राज्यको दायित्व हो।

नेपालमा शैक्षिक संकट छ, सुधार अर्जेंट भइसक्यो

पहिला र अहिले निश्चित तह र शैक्षिक संस्थामा शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार भएको छ। तर आधारभूत तहमा हाम्रो शैक्षिक गुणस्तरमा सम्झौता भएको छ। रोट लर्निङ अर्थात् घोकन्ते विद्यामा हाम्रो जोड छ। शिक्षककेन्द्रित घोकन्ते सिकाइमा शिक्षकले पढाइन्छन्, पाठ्यक्रममा आधारित सिद्धान्त घोकाएर पढाइन्छ र विद्यार्थी जाँचमा निश्चित प्रतिशत ल्याएर उत्तीर्ण हुन्छ। तर व्यावहारिक सीप केही हुँदैन। यद्यपि धेरै शैक्षिक संस्थामा अहिले त्यसलाई विस्तारै सम्बोधन गर्न थालेको पाइएको छ। यो पुष्पभूमिमा आधार भूत रूपमा हाम्रो शैक्षिक गुणस्तरमा केही सवालहरू छन्।

प्रा.डा. कृष्ण कु. श्रेष्ठ

पहिलो, शिक्षण सिकाइ एकदमै सतही दर्शनमा आधारित छ। सिकाइ प्रक्रियालाई घोकन्ते सिकाइले खोसिरेको छ। दोस्रो, शिक्षण पेशा र पाठ्यक्रम विकास भयंकर सिद्धान्तकेन्द्रित छ, व्यावहारिक र अभ्यासमा आधारित छैन। विद्यार्थीलाई धेरैभन्दा धेरै बढी सिद्धान्त पढायो तर व्यवहारमा त्यसको अर्थ केही छैन। त्यसको सिकाइको कुनै अर्थ हुँदैन। तेस्रो, खासगरी कलेज र विश्व विद्यालयको शिक्षकमा ज्ञान उत्पन्न नै देखिन्छ। यति वर्ष अध्यापन गराएपछि प्राध्यापक हुने भन्ने छ। एकेडेमिया भनेको ज्ञान उत्पन्न गृह हो। हामी अध्यापन अनुसन्धान गर्छौं, आर्टिकल लेख्छौं, किताब लेख्छौं। एकप्रकारको विद्वत् बहसमा संलग्न भएको पाउँदैनौं। यो आम प्रवृत्ति हो, भले केही राम्रा प्राज्ञिक नेतृत्व पनि हुनुहुन्छ। लोकसेवा परीक्षा उत्तीर्ण गरेर सेवामा प्रवेश गरेपछि सबै ज्ञान प्राप्त हुँदैन। निरन्तर अध्ययन अनुसन्धान गर्नुपर्छ।

आलोचनात्मक चेत मरेको राजनीति र शिक्षा
यहाँ आलोचनात्मक सोचाइ (क्रिटिकल थिंकिङ) छैन। घोकन्ते सिकाइको क्रिटिकल थिंकिङसँग राम्रो सम्बन्ध हुँदैन। आलोचनात्मक क्षमता भनेको विद्यार्थीलाई सोच्ने, प्रश्न गर्न प्रेरित गर्ने शिक्षा हो न कि ध्वंसनात्मक सोच। जस्तो कि शिक्षकले कस्तो शिक्षण विधि, पेशागोबी (अध्यापन विज्ञान), शैक्षिक सन्दर्भ अनुसारको शिक्षण गर्नुपर्छ भन्ने प्रश्न र भिन्नभिन्न सोचको खालको आलोचनात्मक सोच शिल्प विद्यार्थीमा विकास हुनुपर्छ। यो कुरा शिक्षकमा पनि छैन। पाठ्यपुस्तक नयाँ, पढायो मात्र। यो नेपालको मात्र नभएर खासगरी दक्षिण एशियाको आधारभूत सामाजिक संस्कृति पनि हो। तपाईं ठूलो मान्छे हुनुभयो, शिक्षक हुनुभयो मैले तपाईंले भनेको मान्छे छु। हामीले के बुझ्नुपर्छ भने प्रश्न गर्नु भनेको अपमान गर्नु होइन। प्रश्न सोध्नु गलत होइन। हाम्रोमा विद्यार्थीहरू आज्ञाकारी जस्तो बन्नुपर्ने हुन्छ। शिक्षकलाई भगवान् जस्तै मानिन्छ। सबैतिर यस्तो नहोला तर बहुसंख्यामा आलोचनात्मक चेत कम छ।

यसरी दार्शनिक, घोकन्ते शिक्षा र आलोचनात्मक क्षमताको अभावले हाम्रो शैक्षिक गुणस्तर निरन्तर समस्यारित धकेलिइरहेको देखिन्छ। आलोचनात्मक सोच र प्रश्न मात्रै गर्नु वा आशंका गर्नुमा ठूलो अन्तर छ। आलोचनात्मक चेत र आलोचनामा फरक छ। आलोचनात्मक क्षमता भनेको पैरवी गर्नु, त्यसले भनेको भएन मैले भनेको यो हो भन्नु होइन। क्रिटिकल थिंकिङ रिकलेले तपाईंलाई प्रश्न गर्छ र सँगै रचनात्मक समाधान पनि उपलब्ध गराउँछ। यहाँको राजनीतिमा केही अभ्यासपूर्णतः खारेजयोग्य छन्। अर्कोको यहाँ हेर्दै हेर्दैन। राजनीतिक बहस पैरवीमा अरु बहुआयामिक दृष्टिकोणहरूलाई अस्वीकार गरिन्छ। हाम्रो राजनीति धुवीकृत र अहंकारी छ। क्रिटिकल थिंकिङमा यस्तो हुँदैन। धेरैभन्दा धेरै श्रोतहरूबाट प्रमाणमा आधारित सूचना लिएर, जिज्ञासु बनेर काम गरिन्छ र यो समाधानमुखी हुन्छ।

तर हाम्रो राजनीतिमा मेरो गोरुको बाई टक्का हुन्छ। आफ्नै मात्रै कुरा गर्ने संस्कार हुँकिएको छ। जुन क्रिटिकल थिंकिङ नभएर राजनीतिक बहस पैरवी हो। प्रायःजसो राजनीतिमा प्रश्न गर्ने भनिन्छ। त्यो स्वार्थमा आधारित र अर्को पाटोलाई निषेधात्मक हुन्छ। त्यसैले हाम्रोमा शिक्षा सुनि राजनीति सुनुपर्छ र शिक्षा सुनियो भने पनि राजनीति सुनिन्छ। यहाँको एउटा समस्या भनेको सकारात्मक प्रभाव पनि देखिन्छ। तर नेपालमा राजनीतिमा संस्थागत र शैक्षिक सुधार दुवै अत्यावश्यक बनिसकेको छ। किनकि दुवै संकटग्रस्त अवस्थामा छ।

के हो शैक्षिक गुणस्तर ?
गुणस्त्रीय शिक्षाले विद्यार्थीलाई सोच्न सिकने अर्थात् सोचवार्ता बनाउन सक्छ। सतही रूपमा हेर्दा शैक्षिक गुणस्तर भनेको यस्तो तत्व हो जहाँ नयाँ ज्ञान, सोच्ने तरिका र सीप विकास हुन्छ। गुणस्त्रीय शिक्षा पाएका विद्यार्थीले व्यवहारमा लाग्नु हुने र गर्न सकिने शैक्षिक अनुभव, ज्ञान र सीप प्राप्त गर्छन्। यस्तो शिक्षाले समस्या समाधान गर्न र अवसरहरू खोज्न सिकाउँछ। मान्छेलाई उत्प्रेरित गर्छ। कुनै विश्वविद्यालयको स्नातकले समस्या समाधान गर्न, अवसर सिर्जना गर्न, इन्ोभेट र नयाँ ज्ञान सिर्जना गर्न सक्नुपर्छ। तब मात्र विद्यार्थीले गुणस्त्रीय शिक्षा प्राप्त गरेको भन्न सकिन्छ।

यता, कमल शिक्षाले समस्याको मूल्याङ्कन गर्न सक्दैन। विषयवस्तुलाई राम्ररी व्याख्या गर्न सक्दैन। नयाँ ज्ञान उत्पन्न गर्न सक्दैन। मान्छेलाई अभिप्रेरित गर्न सक्दैन। नभ्रवर्तन गर्न सक्दैन। हातमा शैक्षिक प्रमाणपत्र हुन्छ, त्यसलाई भित्तामा भन्नुहुँदाउन वा माला लगाउन सकियो तर व्यवहारमा त्यसको कुनै अर्थ हुँदैन।

उल्लिखित आधारमा नेपालको शिक्षा अत्यधिक कमजोर छैन तर कमजोर नजिक भन्ने छ। यसैको परिणाम ठूलो संख्यामा विद्यार्थी बाहिर जाने प्रवृत्ति बढिरहेको छ। सरकारले स्वदेशमै गुणस्तर सुधार गर्नुपर्छ, स्वदेशमै गुणस्तर ल्याउनुपर्छ जसले गर्दा विदेश जाने विद्यार्थीको ठूलो बहाव केही हदसम्म नियन्त्रण हुन्छ।

समस्याको मुद्दान
शैक्षिक गुणस्तरमा समस्या नीतिगत तहबाटै सुरु हुन्छ। पाठ्यक्रम कस्तो हुने, कसले र कसरी बनाउने ? नेपालमा यसबारे सुव्यवस्थित न सोचिन्छ, न गरिन्छ। स्नातक तह कहिले चार वर्ष, कहिले तीन वर्ष भन्नेको छ। यहाँनेर आधारभूत तहमै समस्या देखिन्छ। त्यसैले नेपालमा तत्काल नीतिगत सुधार आवश्यक छ। यसका लागि पहिलो, राजनीतिक र दोस्रो शैक्षिक सुधार हुनुपर्छ। शिक्षामा नीतिगत रूपमै समस्या रहेकोले राजनीतिक सुधार पहिलो प्राथमिकतामा पर्नुपर्छ। राजनीतिक सुधार अभावधिक वैश्विक ज्ञानका आधारमा हुनुपर्छ। संसारभरिका अरू संस्था र विश्वविद्यालयहरूमा 'बेचमार्क' गर्नुपर्छ। कसले के गरिरहेको छ हेरेर सर्वोत्तम अभ्यासहरू हाम्रो मौलिकतामा अनुसरण गर्नुपर्छ। अध्यापन विधि र मूल्याङ्कन कसरी गर्ने ? र्याजुएटहरूलाई कस्ता सीप र रोजगारीमा कसरी जोड्ने ? मागद्वारा सञ्चालन हुने शिक्षा कसरी बनाउने भन्ने नीतिगत बहस एकदमै कमजोर छ।

शैक्षिक र राजनीतिक गतिविधि मिसमास गरिनुहुँदैन। यहाँका प्राध्यापकहरू जागिर पाएपछि झालि राजनीतिमा लाग्ने, यताउता दौडिने, डीन वा कुनै पद पाउन नेताकोमा धाउने व्यावहारिक समस्या अत्यधिक देखिन्छ। विश्वविद्यालयभित्र अनेक रंगका युधिष्ठिरहरू छन्। युनियन हुनु आफैमा नराम्रो होइन। फरक-फरक रुचिमा आधारित समूहहरू हुनु राम्रो हो। राजनीतिक चेतना हुनु फन् राम्रो हो। तर प्राज्ञिक पक्ष छायामा परेको छ भने राजनीति हावी भएको छ। पब्लिक गुडमा नीति बनेको छैन। पाठ्यक्रम र शिक्षण विज्ञान लगायतमा विश्वमा इन्ोभेटिभ बदलाव भइरहेको छ तर हाम्रो शिक्षा नीति एकदमै पछाडि परेको छ। विश्वसँग पदचान मिलाउन सकेको छैन।

म प्राध्यापक हुँ किनकि म पढाउन चाहन्छु। म आलोचनात्मक क्षमता सहितको नयाँ पुस्ता सिर्जना गर्न र उनीहरूलाई उत्प्रेरित गर्न चाहन्छु। म केही बदल चाहन्छु। शिक्षामा केही फेरि गर्न चाहन्छु। यस्तो प्रतिबद्धता सबै प्राध्यापकमा हुनुपर्छ। म हाम्रा प्राध्यापक शिक्षकहरूको प्रतिबद्धतामा प्रश्न गरिरहेको छैन। तर आर्थिक, राजनीतिक, पारिवारिक दबावहरूका कारण जुनप्रकारको उत्प्रेरणा, उच्च गुणस्तरको शिक्षणको दर्शन र अभ्यास हुनुपर्ने हो, वैयक्तिक रूपमा प्राध्यापकहरूबाट मैले त्यस्तो पाइरहेको छैन। चलेगा, भइहाल्छ भनेजस्तो भइरहेको छ। न पढ्नु छ न लेख्नु। जर्नल आर्टिकल, एउटा लेख प्रकाशन हुन मुस्किल छ। ३० वर्ष पढाएर २/३ वटा जर्नल आर्टिकल पनि नलेखेका प्राज्ञिक साथीहरू पनि भेटिनुहुन्छ।

अध्ययन र अनुसन्धानलाई विश्वास नगर्ने प्राध्यापकले कसरी ज्ञानले पढाउँछ ? ज्ञान त सधै परिवर्तनशील हुन्छ। यो समस्या हाम्रोमा व्यक्तिगत, संस्थागत र राजनीतिक तहसम्म नै व्याप्त छ। हामी एकप्रकारले शैक्षिक संकटको अवस्थामा छौं। शैक्षिक सुधार नेपालमा अर्जेंट भइसक्यो।

हालको अभ्यासका राम्रा पक्ष
राम्रो अभ्यासमा रहेको गुरुकुल र बुद्धको ज्ञान परम्परामा गुच्छतिको सम्मान थियो। यहाँनेर बुद्धपूर्व कुरा हाम्रोमा सम्मानसँगै आलोचनात्मक क्षमता पनि हुन्छ्यो। यी दुई पक्षबीच कुनै अन्तरविरोध थिएन र हुनुहुँदैन। सम्मानका साथ प्रश्न गर्ने क्षमता हुनु नै आलोचनात्मक क्षमता हो।

विद्यार्थीले सिक्ने, विभिन्न प्रकारका लेखहरू पढेर प्रश्न, बहस र मन्थन गरिन्छ्यो। यसरी गुरुकुलमा बेस्सरी पढ्ने संस्कारमा हुँकिएको नेपालमा अहिले पठन संस्कृति हराउँदै गयो। कोही कोही एकादुकका बाहेक पढ्छु भन्ने हवी भएपछि मान्छे फेला पर्ने गएको छ। पढ्छु भन्ने विश्वविद्यालयकै प्रोफेसरहरू विरलै भेटिन्छन्। पढ्छु, लेख्छु, अनुसन्धान गर्छु भन्ने मान्छे फेला पर्ने गएको छ।

पहिला गुरुकुलमा असाध्यै मिहिनेत गरेर पढ्ने, वाचन गर्ने, एकले अर्कोलाई सुनाउने, एक-अर्कोको गाथा गर्ने अभ्यास थियो, त्यो वास्तवमा आलोचनात्मक चेत हो। पढेर आफू सुचित भएर आफ्नो विचार अर्कोलाई भन्ने र अर्कोको सुनेर मन्थन गर्ने अभ्यास अहिले बाँकी छैन। अहिले कसरी हुन्छ खतरा खालको भनिने स्कूलमा जाने, कसरी ए प्लस ल्याउने र सामाजिक सञ्जालमा प्रचार गर्ने ? एकदमै यान्त्रिक र कारोबारी। एकदमै नवउदारवादी र पूँजीवादी।

ज्ञानभन्दा उपलब्धि र प्रतिष्ठालाई उत्प्रेरित भयो। हामीले ज्ञानले मेरो बच्चालाई कस्तो बनायो भनेर प्रश्न गर्नुपर्छ। शिक्षाको मूल्य, सामाजिक संस्कृति पुनर्स्थापित गर्नुपर्छ। यी विषयमा म गहिरो गरी चिन्तित छु। सरकार, स्कूल, कलेज, विश्वविद्यालयले गर्न सकेन। हाम्रा दुइटा अन्तरविरोध छन्। एउटा, समाजले शिक्षालाई असाध्यै गम्भीरतापूर्वक ध्यानु गर्छ। यहाँ नपढ्नु भनेको विग्रनु हो। विवाह गर्न पनि कति पढेको भनेर सोध्छन्। यसप्रकारको शैक्षिक मूल्य नेपालमा मात्रै नभएर दक्षिणएशियाभरी नै छ। मानिसको जीवनको सफलता र असफलताको निर्धारक पढाइलाई बनाइन्छ। शिक्षा प्रतिष्ठाको विषय बनेको छ। फलानो दमाईको छोरोले पीएचडी गयो रे भनेर बाहुनहरूले आश्चर्य जनाउनु भनेको के हो ? सामाजिक विभेद अर्थात् जात व्यवस्थालाई पनि शिक्षाले चुनौती दिन सक्छ भन्ने राम्रो प्रभाव हो। अर्को अन्तरविरोध- शिक्षा पैसा कमाउने साधन पनि बनेको छ न कि ज्ञान उत्पादनको साधन। हाम्रो समाजबाट कति जना विश्वप्रसिद्ध स्कुलर जिम्मा ? बुद्ध जस्ता एक किसिमका गड फिगरलाई छाडिदिउँ। विश्वका स-साना देशबाट नोबेल पुरस्कार जित्ने कैयौं स्कुलर छन्। पोर्चुगलदेखि बंगलादेशसम्मबाट नोबेल पुरस्कार पाएका छन्। तर हाम्रा समाजले सकेको छैन। जुनसुकै विद्यामा पनि 'वैश्विक प्राधिकार' बन्न सकेका स्कुलर छैनन्।

हामीसँग यो खालको सामाजिक मूल्य नै भएन। किनभने पढेपछि प्रतिष्ठा हुन्छ, जागिर पाउँछ र कमाउँछ भन्ने निर्वाहमुखी र धनलाई केन्द्रमा राख्ने शिक्षा भयो। शिक्षा ज्ञान उत्पादनका लागि भएन। पब्लिक गुडको लागि शिक्षा भएन। जस्तै, मैले पढेको जानेको कुरा म र मेरो परिवारलाई मात्रै नभएर समाजकै लागि हो। किनकि शिक्षा सार्वजनिक सम्पत्ति हो भनेर लेख्छौं, बोल्छौं र पढाउँछौं। तर त्यस्तो भइरहेको छ त ?

म लमजुङको एउटा गाउँबाट आएको मान्छेले सिंगापुर नेशनल युनिभर्सिटी र क्याम्ब्रिज युनिभर्सिटीमा पढाउन पाएँ। यदि पढाइ नभएको भए म पढाउन होइन, त्यहाँ गएर पढ्न पनि पाउँदैन थिएँ। शिक्षा यति बलियो शक्ति हो। छोरालाई एमबीबीएस पढायो भने महिनाको यति कमाउँछ भने जस्तो गरिन्छ। हामी यस्तो मानसिकताको पक्षमा कसरी उभिन सक्छौं ? सन्तानलाई डाक्टर पढाउने पैसा कमाउन हो ? यो त सेवा हो। पैसा त मानिसले आफ्नो ज्ञान र विशेषज्ञताको लागि पाइहाल्छ।

यसरी, एकातिर पढाइ भएन भने मान्छे बिगियो भनेर शिक्षाको उच्च मूल्याङ्कन गरिन्छ भने अर्कोतिर शिक्षाको मोडिफिकेसन पनि भइरहेको छ। शिक्षालयले पढाएबापत पैसा कमाउँछन् भन्ने एउटा पाठो हो। मैले यहाँ आधारभूत तहमा कुरा गरिरहेको छु। हामी बच्चाहरूलाई नबिगोस्, पढेन भने न विवाह गर्न पाउँछ न जागिर खान। उसको सामाजिक प्रतिष्ठा पनि अति पुग्छ। साथै, मेरो छोरो पढेर इन्जिनियर भयो भने यति कमाउँछ भन्ने हुन्छ। कहिल्यै पनि पढाइलाई यो महान् सामाजिक सार्वजनिक वस्तु हो, यसले समाजलाई बदल्न सक्छ भनेर हाम्रो समाजले लिने सकेन। यो हाम्रो शिक्षाको आधारभूत समस्या हो। राम्रो पाठ्यक्रम किन बन्दैन, यहाँका मान्छे ग्लोबल स्कुलर किन हुँदैनन् ? हाम्रा मान्छेहरू यहाँबाट गएर ठूलोत्सा थिंक टयार्कहरूमा किन बस्न सक्दैनन् ? किन संसारले नेपाली थिंकर भनेर चिन्न नसकेको हो ?

यसको कारण हाम्रो सामाजिक मूल्य कमजोर भएर हो। अत्यधिक कारोबारी र पैसामुखी भएर हो। शिक्षा र शैक्षिक नीतिहरूको उद्देश्य नागरिकलाई सशक्तीकरण र समाज रूपान्तरण गर्ने हुनुपर्छ न कि धन र प्रतिष्ठा कमाउने साधनका रूपमा। नेपालमा शिक्षाको मूल्य पैसामा बढी, वास्तविक सिकाइ र रूपान्तरणमा कम केन्द्रित भएको छ। यस्तो भएपछि कसरी शिक्षाले नतिजा निकाल्न सक्छ ?

केही राम्रा मान्छे पनि छन्। मैले केवल आम प्रवृत्तिको कुरा गरेको हुँ। ८० प्रतिशतले बच्चालाई पढाउने जागिर पाउन, राम्रो केटाकेटीसँग विवाह गर्न र पैसा कमाउन नै हो भने बुद्ध-बुकाउने गरिरहेका छन् भने, यसरी सामान्यीकरण किन नगर्ने ? पैसा कमाउने मात्रै भन्दा माथि उठेर किन र कसरी शैक्षिक संस्कृति, अभ्यासहरू बदल्दै देशमा शैक्षिक सुधार गर्न सकिन्छ भन्ने राजनीतिक नेतृत्व हाम्रो देशमा अभाव छ।

पहिले के सुधार्ने: शिक्षा कि राजनीति ?
हाम्रो समाजको लागि कस्तो शैक्षिक प्रणाली र शिक्षा चाहिएको ? यो एकदमै गम्भीर प्रश्न हो। हाम्रो परिवार, समाज र समुदायमा म पढ्ने वा मेरो सन्तान पढ्ने पैसा कमाउन मात्र होइन भन्ने फण्डामेन्टल 'थ्यालु सिफिटड' चाहिएको छ। यदि शिक्षामा सुधार भयो भने राजनीति सुन्छ। तर यो अण्डा पहिला कि चल्छा भने जस्तै हो।

जब हामी व्यवहारमा हेर्छौं, पाठ्यक्रम राजनीतिज्ञ र कर्मचारीले नै सुधार गर्नुपर्छ। तर नेपालमा न राजनीतिले सही काम गरिरहेको छ न कर्मचारीतन्त्रले। यहाँ कर्मचारीतन्त्र र राजनीतिक नेतृत्वको बीचमा धेरै वर्षदेखि उत्पन्नमुलक सञ्चार नै हुनसकिरहेको छैन। यो ठूलो समस्या हो।

कर्मचारीतन्त्रभित्र 'टप डाउन एप्रोच' छ। त्यसैले त्यहाँ लोकतन्त्रीकरण चाहेएको छ। शिक्षा मन्त्रालयदेखि मातहतका सबै निकायमा यही समस्या छ। परम्परागत र नियन्त्रणमुखी

मानसिकता व्याप्त छ। समाज लोकतन्त्रीकरण भएको छ तर कर्मचारीतन्त्रमा छैन। त्यसैले राजनीतिक सुधारको लागि कर्मचारीतन्त्रको लोकतन्त्रीकरण अत्यन्त जरूरी भइसकेको छ। शैक्षिक सुधार कसले गर्ने भनेर अर्कले होइन। सबैले आ-आफ्नो ठाउँबाट सुरु गरिहाल्ने हो। यसको लागि कुनै शुभमूर्त कुनै आवश्यक छैन। किनकि हामी निकै पछि परिसकेका छौं।

सुरुमा हामीलाई केही शैक्षिक च्याम्पियनहरू चाहिएका छन्। प्राध्यापकहरूले विश्वविद्यालयमा आफ्नो मनको कुरा बोल्न सक्नुपर्छ। उनीहरू स्वतन्त्र हुनुपर्छ। बौद्धिक रूपमा इमानदार हुनुपर्छ। हामी विश्वव्यापी रूपमा पहिचान र सम्मान छ भने स्वीकारोक्ति सहितको व्यवहार गर्नुपर्छ। आफ्नो अध्ययन अनुसार आफ्नो ब्रह्मले देखेको भन्न सक्नुपर्छ। त्यही भएर यो पेशा यति सम्मानित भएको हो।

नेपालका प्राध्यापकहरूको बहुसंख्याले आफ्नो ब्रह्मले देखेको कुरा बोल्नुहुन्छ जस्तो लादैन। म त्यसलाई विश्वास गर्दैन। कहानिरे के बोल्दा मेरो पद जोगिन्छ, म माथि जान सक्छु भनेर बोल्नुहुन्छ। अध्ययन अनुसन्धान प्राथमिकतामै पार्दैन। दलीयकरण र सम्पत्ति घुपार्ने प्रतिस्पर्धाले यो क्षेत्रलाई यतिविध विगारेको छ।

न्यून तलबले घरपरिवार चल्दैन। अलिअलि पढाउने गरेर एजीओतिर जागिर खाँयो। कन्सल्ट्यान्ट बन्यो। कति त हेलमेट टिचर भइहाले, जागिर सरकारीमा पढाउने प्राइभेट कलेजतिर ? यसको फराकिलो अर्थ-राजनीतिक विश्लेषण गर्नुपर्छ। हाम्रोमा राजनीतिक परिवर्तनको प्रभाव शिक्षा प्रणालीमा परेन। अफ सकारात्मक ढंगले त पढिँदैन। हाम्रो शिक्षा प्रणालीमा दुइटा अति छ। पहिलो, असाध्यै परम्परागत पाठ्यक्रम लिएर विभ्रुव विश्वविद्यालय हिंडिरहेको छ। अन्तरविरोध के छ भने फेरि त्यहाँभित्र निजीकरण र नवउदारवादी प्रणाली छ। निजी क्याम्पसहरू घोकन्ते शिक्षा प्रणालीबाट अगाडि जान सम्बन्धन पाउँछन्।

यसरी हाम्रो शिक्षा नीति एकदमै प्यारालाइज्ड छ। एकातिर सरकारले स्वामित्व लिएका क्याम्पस र विश्वविद्यालय हुनुपर्छ भन्ने भए म पढाउन होइन, त्यहाँ गएर पढ्न पनि पाउँदैन थिएँ। शिक्षा यति बलियो शक्ति हो। छोरालाई एमबीबीएस पढायो भने महिनाको यति कमाउँछ भने जस्तो गरिन्छ। हामी यस्तो मानसिकताको पक्षमा कसरी उभिन सक्छौं ? सन्तानलाई डाक्टर पढाउने पैसा कमाउन हो ? यो त सेवा हो। पैसा त मानिसले आफ्नो ज्ञान र विशेषज्ञताको लागि पाइहाल्छ।

यसरी, एकातिर पढाइ भएन भने मान्छे बिगियो भनेर शिक्षाको उच्च मूल्याङ्कन गरिन्छ भने अर्कोतिर शिक्षाको मोडिफिकेसन पनि भइरहेको छ। शिक्षालयले पढाएबापत पैसा कमाउँछन् भन्ने एउटा पाठो हो। मैले यहाँ आधारभूत तहमा कुरा गरिरहेको छु। हामी बच्चाहरूलाई नबिगोस्, पढेन भने न विवाह गर्न पाउँछ न जागिर खान। उसको सामाजिक प्रतिष्ठा पनि अति पुग्छ। साथै, मेरो छोरो पढेर इन्जिनियर भयो भने यति कमाउँछ भन्ने हुन्छ। कहिल्यै पनि पढाइलाई यो महान् सामाजिक सार्वजनिक वस्तु हो, यसले समाजलाई बदल्न सक्छ भनेर हाम्रो समाजले लिने सकेन। यो हाम्रो शिक्षाको आधारभूत समस्या हो। राम्रो पाठ्यक्रम किन बन्दैन, यहाँका मान्छे ग्लोबल स्कुलर किन हुँदैनन् ? हाम्रा मान्छेहरू यहाँबाट गएर ठूलोत्सा थिंक टयार्कहरूमा किन बस्न सक्दैनन् ? किन संसारले नेपाली थिंकर भनेर चिन्न नसकेको हो ?

कस्तो शैक्षिक मोडेल ?
नेपालको शैक्षिक आर्टिकेचरलाई नेपाली मौलिकतामा संरचित गर्नुपर्छ। नेपालमा शिक्षामा सबै राज्यले स्वामित्व लिने कुरा सम्भव छैन। स्क्यान्डेभियन मुलुक, जस्तो कि जर्मनीमा शिक्षा निःशुल्क छ। तर नेपालको पूर्णसंख्यो भने यहाँ हजारौं कलेज र स्कूलहरू निजीकरण भइसके। भारत पनि पूरै त्यही प्रणालीमा अगाडि बढिरहेको छ। नेपालमा भारतको प्रत्यक्ष भूराजनीतिक र आर्थिक प्रभाव देखिन्छ।

नेपालमा निजी क्षेत्रले दिइरहेको उच्च गुणस्तरको शिक्षा सरकारले दिन सकेन। किनकि सरकार त्यति कामकाजी छैन। निजी शैक्षिक संस्थाले राम्रो शिक्षा दिनसक्छ र इन्ोभेसन त्यहीँबाट आउँछ। बजारकेन्द्रित शिक्षाले अमेरिका, अष्ट्रेलियामा बजार देख्छ।

अष्ट्रेलियामा प्रायः कलेजहरू सरकारी छन् तर अमेरिकामा चर्चित विश्वविद्यालयहरू नै निजी छन्। हार्वर्ड, एमआईटी लगायतका कलेजहरूको सञ्चालनको पद्धति नाफारहित अवधारणाद्वारा सञ्चालित छन् तर सबै निजी हुन्। बतेको १०० वर्षको शैक्षिक नेतृत्व अमेरिकाका हार्वर्ड, एमआईटी, स्टानफोर्ड सबै निजी हुन्। बेलायतमा हेर्दा अक्सफोर्ड, क्याम्ब्रिज इन्डिपेन्डेन्ट पब्लिक हुन्।

नेपालबाट किन यति धेरै विद्यार्थी बाहिर गइरहेका छन् ? राजनीतिक भद्रगोल, अर्थ-सामाजिक अवस्था सँगै नेपालको कमजोर शैक्षिक गुणस्तर पनि यसका लागि जिम्मेवार छन्। किनकि नेपालको शैक्षिक नीति द्विविधामा छ। शिक्षा पूर्ण निःशुल्क हो कि निजी क्षेत्र पनि रहन्छ ? अथवा निजी र सार्वजनिकको कस्तो प्रकारको मिश्रण नेपालको लागि उपयुक्त होला ? अमेरिका, अष्ट्रेलिया जस्ता देशमा पनि निजी र सार्वजनिक दुवै विश्वविद्यालय छन्। निजी भनेको स्वतन्त्र अदृश्य हातहरू मात्रै होइन, राज्यको नियमन पनि चाहिन्छ। मेरो विचारमा अहिले तत्काल शिक्षामा निजीकरणलाई रोक्न सकिन्न। निजीलाई नियमन गरेर उच्च गुणस्त्रीय बनाउनुपर्छ। बेलायत र अष्ट्रेलियामा निजी शिक्षा कमजोर देखिन्छ। नेपालमा पनि निजी कलेज र तालिम केन्द्रहरूको अस्थायी असाध्यै कमजोर छ। सरकारको नियमन स्पष्ट बनाउने हो भने निजी शिक्षालयबाट इन्ोभेसन आउन सक्छ। बजारको क्षमता र साधन-स्रोत आउन सक्छ। अहिले नेपालमा यस्तो किसिमको मिश्रण चाहिन्छ कि सार्वजनिक शिक्षालाई अफ सशक्त रूपमा निरन्तरता दिनुपर्छ। विभ्रुव विश्वविद्यालयलाई साधन-स्रोत सम्पन्न बनाउनुपर्छ। संस्थागत मोडालिटी पनि बदल्नुपर्छ। (साभार: अनलाइनबखर)

महत्वपूर्ण टेलिफोन नम्बरहरू

मकवानपुर प्रहरी

प्रहरी कन्ट्रोल:	१००	नेपाल रेडक्रस:	५२०७११, ९८५५०२८९५२
जिल्ला ट्राफिक:	५२०५९९	हेटौडा अस्पताल:	५२०३०५
वडा प्रहरी:	५२०२९९	परिवार नियोजन संघ:	५२०७५५, ९८५१०४५०
पशुपतिनगर इलाका:	५२०५९८	मनहरी रेडक्रस:	९८५५१०५८५१
पालुङ इलाका:	६२०४६७	खुतिवन रेडक्रस:	९८५९६२२३११
मनहरी इलाका:	९८५५०९०९१६	भीमफेदी रेडक्रस:	६२०६९९
इलाका फापरबारी:	६२१९८०	पालुङ रेडक्रस:	९८५१०७७०४०१
इलाका भीमफेदी:	६९१४६२	बज्रबाराही रेडक्रस:	९८५५३०२९८४
इलाका ढिगान:	९८५५२९९३६१	सहकारी अस्पताल:	०५७५२९८८५९, ९८५९१९१९४
चौकीटोल चौकी:	९७४२५५९५०१	बसमाडा एम्बुलेन्स:	९८५५२९९७७७
चिन्ताङ चौकी:	६९२०००	बाणेश्वर:	१०१
चौघडा चौकी:	९८४४०५४६०४	बाल हेल्पलाइन नेपाल:	१०९८
नेवारपानी चौकी:	९७५५०००२९९	माइती नेपाल:	५२९०५०
फाखेल चौकी:	९८५५०९३९८	अपाङ्ग बाल अस्पताल:	९८५५२९६४५५
पदमपोखरी चौकी:	९८५५०९१७८९	सांजाकुरा हितको लागि:	
		राजाकुरा राष्ट्रिय दैनिक	

भोलिको पात्रो

भोलि वि.सं. २०८० चैत २६ गते सोमबार ८ अप्रिल २०२४। औंसी, चै

शारदा माविले जित्यो जिल्लास्तरीय शिक्षक भलिबलको उपाधि

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २४ चैत/ हेटौंडामा सम्पन्न पाँचौ जिल्लास्तरीय शिक्षक भलिबल प्रतियोगिताको उपाधि शारदा मावि, मकवानपुर गढी-५ ले जितेको छ।

हेटौंडा-४, स्थित हुप्रचौर मा शनिवार भएको फाइनल खेलमा छिमेकी विद्यालय भानु मावि मकवानपुरगढी-३ लाई पराजित गर्दै शारदाले उपाधि जितेको हो। खेलमा शारदाले २५-११, १९-२५ र १५-५ को सेटमा पराजित गर्दै नगद २५ हजारसहित उपाधिमा कब्जा जमाएको हो। उपविजेता भानुले नगद १५ हजारसहित शिल्ड तथा प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको छ। प्रतियोगिताको विजेता तथा उपविजेतालाई बागमती प्रदेशका प्रथम मुख्यमन्त्री डोमणिंगो पौडेलले पुरस्कार वितरण गरेका थिए।

हेटौंडा उपमहानगर पालिका-४ को आयोजना, शैक्षिक

गुणस्तर सुधार समितिको व्यवस्थापन र आधुनिक राष्ट्रिय माविको सह-व्यवस्थापनमा प्रतियोगिताको आयोजना भएको हो। प्रतियोगितामा बेस्ट स्पाईकर भानु माविका सुमन थिङ, बेस्ट सेटर शारदाका रामचन्द्र छुट्टकली तथा सर्वोत्कृष्ट खेलाडी शारदाका आशिष घलान भए। उपविजेतालाई नगद ५ हजार पुरस्कार प्राप्त गरे।

प्रतियोगिताको समापन कार्यक्रममा बोल्दै प्रमुख अतिथि पौडेलले शिक्षकको बीचमा हुने यस्ता खाले प्रतियोगिताले शिक्षकको

बस्तीपुरमा उद्यमशीलता तालिम सुरु

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २४ चैत/ हेटौंडा उपमहानगरपालिका-१९ बस्तीपुरमा थोरै लगानीमा गर्न सकिने साना व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि शनिवारदेखि उद्यमशीलता तथा सीप विकास तालिम सुरु भएको छ।

प्रदेश युवा परिषद् बागमतीको आर्थिक सहयोग एवम् हेडम्बा डे भलपमेन्ट एडभाइजर फाउन्डेसनको अर्थोपयोगिता तालिम सुरु भएको हो। तालिमको उद्घाटन गर्दै प्रदेश युवा परिषद् बागमतीका कार्यकारी अध्यक्ष सन्तोष चौलागाईले थोरै लगानी गरेर साना व्यवसाय गर्न खोजिरहेको नव उद्यमीका लागि लक्षित गरी यो सात दिने तालिम सञ्चालन गरिएको बताए। उनले तालिमको उद्घाटनमा टोल विकास संस्था नगरसमन्वय समिति सदस्य अन्जु पण्डित, जनजागरण दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था अध्यक्ष देवेन्द्र अर्याल, निर्मल बहुमुखी क्याम्पसका स्वविवु सभापति सरो अर्याललगायतको उपस्थिति थियो।

उद्यम सुरु गर्न उनले अनुरोध गरे। तालिममा नवउद्यमीका व्यवसायिक योजना, व्यवसाय गर्दा ध्यान दिनुपर्ने क्षेत्रहरू, व्यवसायमा जोखिम तथा जोखिम व्यवस्थापन, व्यवसाय दर्ता प्रक्रिया तथा सरकारी नीतिनियमबारे सहजीकरण गरिने छ। चटपटे, पानीपुरी, मम, आलुचप लगायत ठेला तथा साना घुम्ती पसल गरिरहेका र गर्न चाहनेलाई लक्षित गरेर तालिम सञ्चालन गरिएको हेडम्बा डे भलपमेन्ट एडभाइजर फाउन्डेसनका अध्यक्ष अनन्तकुमार बानियाँले जानकारी दिए। तालिममा मनहरी, पदमपोखरी, बस्तीपुर, हाँडीखोला र बसामाडीका २० जना युवाको सहभागिता रहेको छ।

तालिम उद्घाटनमा टोल विकास संस्था नगरसमन्वय समिति सदस्य अन्जु पण्डित, जनजागरण दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था अध्यक्ष देवेन्द्र अर्याल, निर्मल बहुमुखी क्याम्पसका स्वविवु सभापति सरो अर्याललगायतको उपस्थिति थियो।

यू-१६ साइकल दौडमा आयुस दास प्रथम

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २४ चैत/ हेटौंडामा पहिलोपटक १६ वर्ष मुनिका साइकल चालकबीच भएको प्रतियोगितामा आयुस दास प्रथम भए। २५ साइकल चालकलाई पछि पाँदैं प्रथम भएका दासले पीने तीन किलोमिटरको दुरी ५ मिनेट २७ सेकेन्डमा पार गरे।

हिमालयन राइडर्स सोसाइटी मकवानपुरको आयोजनामा शनिवार विहान हेटौंडा-४ हुप्रचौर परिसरमा भएको प्रतियोगितामा ५ मिनेट ४४ सेकेन्डमा दुरी पार गर्दै अनमोल दास द्वितीय, ५ मिनेट ४७ सेकेन्डमा रिजन फुयाल तृतीय भए। त्यस्तै प्रतियोगितामा ५ मिनेट ४८ सेकेन्डमा दुरी पारगर्दै बरुण श्रेष्ठ चौथो, ५ मिनेट ४९ सेकेन्डमा सोहन अग्रवाल पाँचौं भए। प्रतियोगितामा साइड्टु घिमिरे र गरिमा गौतमलाई महिला सहभागिताका लागि प्रमाणपत्र प्रदान गर्दै हाँसला प्रदान गरिएको थियो। प्रतियोगिताका विजेता प्रथमले ५ हजार रुपैयाँ, द्वितीयले ३ हजार रुपैयाँ र तृतीयले २ हजार

रुपैयाँ नगद पाए। नगर खेलकुद विकास समितिका अध्यक्ष रविन्द्र घिमिरेले विजयीहरूलाई नगद, प्रमाणपत्र र मेडल प्रदान गरे। प्रतियोगितामा मकवानपुरस्थित स्वामी बसोबास गर्ने, १० वर्षेदेखि १६ वर्ष उमेरसम्मका २६ बालबालिका सहभागि भएको हिमालयन राइडर्स सोसाइटी मकवानपुरका उपाध्यक्ष राजु थापाभन्नेले जानकारी दिए। स्वास्थ्य र पर्यावरणका लागि साइकल प्रयोग गर्न प्रेरित गर्ने उद्देश्यले प्रतियोगिता आयोजना गरिएको सोसाइटीका अध्यक्ष रामकुमार श्रेष्ठले जानकारी दिए। सोसाइटीले संयोजन गरेर रसुवागढी (तिब्बतको केरुङ नाका) देखि पर्साको ठोरी नाकासम्म १० जनाले उत्तर दक्षिण साइकलयात्रा, १३ जनाको सहभागितामा मेची-महाकाली साइकलयात्रा सम्पन्न गरिसकेको छ। सोसाइटीले हरेक वर्ष कोरा च्यालेन्ज, हरेक शनिवार फन राइड (साइकलयात्रा) गर्दै आएको छ। सोसाइटीको स्थापना भएको ३ वर्ष भएको छ।

कर्णालीमा माओवादीले सभामुख मागेपछि सरकार गठनमा ढिलाइ

सुर्खेत/कर्णालीमा सत्ता साझेदार दल नेकपा एमाले र नेकपा माओवादी केन्द्रबीच भागबण्डामा कुरा नमिल्दा नयाँ सरकार निर्माणमा ढिलाइ भएको छ।

माओवादी संसदीय दलका नेता राजकुमार शर्माले बुधवार मुख्यमन्त्रीबाट राजीनामा दिएपछि बिहीबार एमाले संसदीय दलका नेता यामलाल कँडेलले मुख्यमन्त्रीका लागि दाबी पेश गर्ने तयारी गरेका थिए।

तर नेताहस्तिक भागबण्डा नमिल्दा कँडेलले मुख्यमन्त्रीमा दाबी पेश गर्न सकिरहेका छैनन्। नयाँ सरकार गठनका लागि किन ढिलाइ भएको भन्ने जिज्ञासामा नेता कँडेल भन्छन्, 'नीतिगत रूपमा रोकितपुर्व त कुनै कारण छैन। तर किन रोकिएको छ मलाई नै थाहा छैन।'

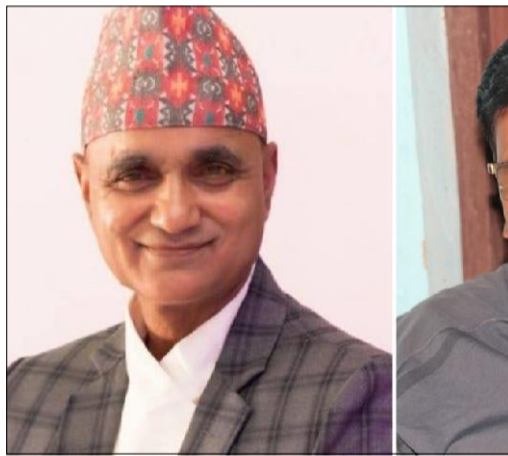
उनले माओवादीका कारण मुख्यमन्त्रीमा दाबी पेश गर्न कठिन भएको खुलाए। 'कर्णालीमा सत्ता फेरबदल हाथो तहबाट भन्दा पनि केन्द्रीय सहमति अनुसार भएको हो। सोही अनुसार उहाँ (राजकुमार शर्मा)ले राजीनामा पनि दिनुभयो' कँडेलले भने, 'तर दाबी पेश गर्ने सवालमा किन रोकिएरनुभएको छ। मैले पनि बुझ्न सकिरहेको छैन।'

यद्यपि दुई दलबीच प्रदेशमा आफ्नी सहमति गर्नुपर्ने सवालहरू भए पनि मुख्यमन्त्री नियुक्ति पछि गर्न सकिने कँडेल बताउँछन्।

माओवादी केन्द्रका कर्णाली इन्चार्ज कालीबहादुर मल्लका अनुसार सरकार गठनका विषयमा छलफल गर्ने जिम्मा माओवादी संसदीय दलका नेता राजकुमार शर्मालाई दिइएको छ। शुक्रबार एमालेसँग यस विषयमा छलफल भएको आफूले जानकारी पाएको उनले बताए।

'उहाँहरू छलफलमा हुनुहुन्छ। सरकारमा सहकार्य कसरी गर्ने भन्ने विषय नटुंगिएको नै ढिला भएको हो', उनले भने।

प्रदेश प्रमुख तिलक परि यारले बुधवार मुख्यमन्त्री शर्माले दिएको राजीनामा स्वीकृत गर्दै नयाँ सरकार गठनका लागि सात दिनको समय दिएका छन्। तर शर्माले राजीनामा दिएको चार दिन बिता पनि एमालेले नयाँ सरकार गठनका लागि दाबी पेश गर्न सकिरहेको छैन। केन्द्रको सहमति अनुसार

एमालेलाई सत्ता हस्तान्तरण गर्न नचाहेका शर्माले प्रधानमन्त्री एवं पार्टी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डको कडा निर्देशन पछि अन्तिम समयमा आएर राजीनामा दिएका थिए। अहिले माओवादी संसदीय दलका नेता शर्माले नयाँ सरकार गठन अगाडि नै प्याकेजमा सहमति खोज्दा नयाँ सरकार गठनमा ढिलाइ भएको एमालेका नेताहरू बताउँछन्।

माओवादीले कर्णालीमा सभामुख र बजेट धेरै हुने चार वटा मन्त्रालय माग गरेको छ। 'कर्णालीमा हाथो पार्टी आफैमा एमालेभन्दा ठूलो छ। सभामुख, मन्त्रालयको संख्या र आलोपालो मुख्यमन्त्रीको टुङ्गो नलगाएसम्म नयाँ सरकार गठन प्रक्रिया अगाडि बढ्न सक्दैन। हाथो कुरा प्रस्ट छ', माओवादीका एक सांसद भन्छन्।

दोहीरहेको नियति

आफूहरूको मागबारे एमालेले सहमति जनाएपछि मात्र मुख्यमन्त्रीमा सहमतिको पत्र दिने माओवादीका ती सांसदले बताए।

गत पुस ०७९ मा कर्णाली सरकारको नेतृत्व पाँच वर्ष माओवादीले लिने सत्ता गठबन्धन दलहरूबीच केन्द्रमा सहमति भएको थियो। तर त्यो बेला नेता कँडेलले कर्णालीमा आलोपालो सरकारको नेतृत्व गर्नुपर्ने र सभामुख सहित तीन वटा रोजेका मन्त्रालय एमालेले पाउनुपर्ने अडान राखेपछि त्यसै अनुसार सहमति भएको थियो। उक्त सहमतिपछि मात्र एमालेले माओवादी नेता शर्मालाई मुख्यमन्त्रीमा दाबी पेश गर्न संसदीय

दलको समर्थन पत्र दिएको थियो। त्यसपछि २७ पुसमा शर्मा मुख्यमन्त्रीमा नियुक्त भएका थिए। त्यो बेला कँडेल र शर्माबीच आलोपालोको सरकार चलाउने सहमति गर्ने र मन्त्रालय संख्या बाट ७ मा फर्कने लगायतका सहमति भएको थियो। तर सो निर्णय भएको दुई महिना नपुग्दै केन्द्रमा माओवादी र एमालेबीच बनेको गठबन्धन भत्किएपछि सो निर्णय कार्यान्वयन भएन।

अहिले घुमिफिरी कँडेलमाथि त्यही नियति दोहोरिएको माओवादी नेताहरू बताउँछन्। 'प्याकेजमा सहमतिको सुरुवात त कँडेल कमरेडले नै गर्नुभएको हो नि। अहिले उहाँ केन्द्रको सहमति अनुसार जानुपर्ने भन्नुहुन्छ। त्यो बेला उहाँले केन्द्रको सहमति मान्नु पर्दैनथ्यो?', माओवादीका एक पूर्वमन्त्री भन्छन्, 'अहिले उत्पन्न परिस्थिति कँडेल कमरेडले नै सिर्जना गरेको हो।'

सरकार गठनको अचानोमा समाजवादी

कर्णालीमा मुख्यमन्त्री सहित आठ मन्त्रालय छन्। प्रदेशमा माओवादीले सभामुख, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास र उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण वा भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयमध्ये पाउनुपर्ने दाबी गरेको छ।

आधा-आधा कार्यकाल सरकारको नेतृत्व गर्ने विषयमा पनि लिखित सहमति हुनुपर्ने अडान माओवादीको छ। अहिले कर्णाली प्रदेश सभाको सभामुख एमालेबाट

दिन लगाउँदा राम्रो सन्देश नजाने उनी बताउँछन्। 'केन्द्रमा सत्ता समीकरण बदलिदा पनि अन्य प्रदेशमा सभामुखलाई खसै चलाएको देखिँदैन। कर्णालीमा पनि चलाउनुहुन्छ, नमाला भन्छन्।

परीक्षामा यामलाल

संघीय मन्त्रीसमेत भइसकेका नेता कँडेल कर्णालीका वरिष्ठमन्त्रीका नेता हुन्। मुख्यमन्त्री बन्ने इच्छासहित २०७४ मै प्रदेश सभामा चुनाव लडेका कँडेलले अधिल्लो कार्यकाल एमाले एक्लैले बहुमत प्राप्त गर्दा पनि सरकारको नेतृत्व गर्न अवरुद्ध पाएनन्।

पछिल्लो समय केन्द्रमा बदलिएको सत्ता समीकरणले कँडेललाई प्रदेश सरकारको नेतृत्व गर्न अवरुद्ध जुरेको छ। हक्की स्वभावका नेता कँडेल पार्टीको आन्तरिक राजनीतिमा भने सबल नै देखिन्छन्। कार्यकर्ताहरूलाई निर्देशन दिने, उनीहरूको व्यवस्थापन गर्ने लगायतका विषयमा कँडेलले प्रभावकारी निर्णय लिएको देखिन्छ।

तर अन्तर पार्टी समझदारीमा भने कस्तो भूमिका खेल्नु भन्ने हेर्न बाँकी नै छ। यसअघि लिने भूमिकामा रहेका कँडेल यो पटक दिने भूमिकामा छन्। सत्ता साझेदार हुँदा होस् वा प्रमुख प्रतिपक्षीमा रहँदा नै किन नहोस् कँडेलले आफूहरूलाई कहिल्यै साथ नदिएको माओवादी नेताहरू बताउँदै आएका छन्।

'यामलाल कमरेडले विगतमा कहिल्यै माओवादीलाई साथ दिनुभएन। जहिले पनि भाँडो मात्रै हाल्नुभयो। बरु काँग्रेससँग मिलिहाल्ने तर माओवादीलाई जताबाट पनि अप्ठेरो पर्ने काम गर्नुभयो', माओवादीका एक सांसद भन्छन्, 'अहिले हामीबाट मात्रै सहजता खोजेर त कहाँ हुन्छ?'

यसअघि मन्त्रालयको सख्या धेरै भएको भन्दै घटाउनुपर्ने विचार व्यक्त गर्दै आएका कँडेल यस पटक आफू मुख्यमन्त्री बन्न लागेका छन्। अधिल्लो पटक माओवादीसँग मन्त्रालय घटाउने सहमति गरेका कँडेल आफू मुख्यमन्त्री बनेपछि सदनमा बोलेका कुरा पूरा गर्नु या भागबण्डा मिलाउने यसअघिकै अभ्यास दोहोर्नाउँछन् भन्ने विषय हेर्न बाँकी नै छ।

(स्रोत: अनलाइनखबर)

बालबोधको ६७ औं अभिभावक भेला

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २४ चैत/ मकवानपुर जिल्लाको दोस्रो पुरानो विद्यालय बालबोध माविको ६७ औं अभिभावक भेला सम्पन्न भएको छ। हेटौंडा-१७ भुलभुलस्थित विद्यालय प्राङ्गणमा शनिवार शैक्षिक सत्र २०८० को वार्षिक परीक्षामा उत्कृष्ट विद्यार्थीलाई पुरस्कृत गर्दै कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो।

भेलामा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष प्रदीप अर्यालले आगामी वर्षका लागि विद्यालयको शैक्षिक तथा भौतिक विकासको योजना प्रस्तुत गरेका थिए। अध्यक्ष अर्यालले विद्यालयमा संचालन भइरहेको अंग्रेजी माध्यमलाई व्यवस्थित गर्न नियुक्त गरिएका निजी शिक्षक तथा कर्मचारीको लागि शिक्षक कार्यविधि बनाई लागू गर्नका लागि व्यवस्थापन समितिलाई अधिकार दिन प्रस्ताव गरेका थिए।

विद्यालयले हाल शैक्षिक गतिविधिलाई व्यवस्थित गर्नका लागि अक्षयकोष स्थापना गर्न विभिन्न व्यक्ति तथा संघसंस्थाबाट सहयोग संकलन समेत गरिरहेको छ। अक्षयकोषलाई थप व्यवस्थित गर्नका लागि पूर्व विद्यार्थीको संगठन बनाई अर्थ बच्चे योजना रहेको अध्यक्ष अर्यालले बताए।

भेलामा प्रधानाध्यापक दीपकलाल श्रेष्ठले विद्यालयको वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गरेका थिए। भेलाले दुवै प्रतिवेदन सर्वसम्मत पारित गरेको प्रधानाध्यापक श्रेष्ठले जानकारी दिए। वि. सं. २०८० माघ २३ गते स्थापित विद्यालयमा बालविकासदेखि कक्षा १२ सम्म ५ सय ३ विद्यार्थी अध्ययनरत छन्।

'डिग्री माइला' नाटकमाथि बनेको फिल्म होइन : दयाहाङ राई

काठमाडौं/२०६९ र २०७१ सालमा गरी दुईपटक मण्डला थिएटरमा मञ्चन भएको नाटक थियो, 'डिग्री माइला'। त्यसबेला सर्वाधिक रुचाइएको यो नाटकलाई अभिनेता दयाहाङ राईले निर्देशन गरेका थिए। अब यही नाटकको नाम र विषयवस्तुमाथि फिल्म बनेको छ, 'डिग्री माइला'। फिल्ममा भने दयाहाङ कलाकारको रूपमा मात्र छन्। 'कबड्डी' शृंखलाका रामबाबु गुञ्जले फिल्म निर्देशन गरेका हुन्।

तर, 'डिग्री माइला'को आइडिया नाटक बन्नुभन्दा धेरै अगाडि जन्मिएको दयाहाङको तर्क छ। उनी भन्छन्, 'यो फिल्म नाटकमाथि बनेको होइन। नाटक बन्नुभन्दा अगाडि नै यसको कथामा हामीले काम गरेका थियौं। त्यसबेलाको समय, हास्रो भोगाई र देखेको कुराहरू विश्लेषण गर्दै जेठा डिग्री माइला भने क्यारेक्टर र जिम्मा कसको थियो। त्यसपछि हामीले फिल्मको आइडिया बनाएको थियौं।'

त्यसबेला विभिन्न कारणले फिल्म बन्न नसकेपछि दयाहाङले नाटक बनाए। यद्यपि, फिल्म बनाउने प्रणयतिबेला नै भइसकेको उनी स्मरण गर्छन्। उनी भन्छन्, 'मैले त्यसको पात्र टिपर नाटक बनाएको हुँ। यद्यपि, यसमा फिल्म बनाउने प्रणयतिबेला गरेका थियौं। पछि 'कबड्डी' बन्न पुग्यो। अहिले आएर फिल्म बन्न जुरेको रहेछ। नाटक र फिल्मको पात्रको मनेदशा र मनोविज्ञान फरक छ।' नाटकमा प्रयोग गरि सकेको चित्रमाथि फेरि फिल्ममा काम गर्दा 'कन्फ्यूजन' नभएको दयाहाङको अनुभव छ। 'नाटक र फिल्मको माध्यम फरक हो। निर्देशकीयदेखि अरु पाटोहरू फरक हुन्छ,' उनले अगाडि भने, 'मैले

कल्पना गरेको क्यारेक्टर नाटकमा प्रयोग गरिसके। फिल्ममा आएको क्यारेक्टरलाई फेरि बनाएर काम गर्नुपर्ने थियो। त्यो जुनै फरक पाटो भएकाले 'कन्फ्यूजन' भएन। 'डिग्री माइला' नयाँ वर्षको छेको पारेर यही चैत ३० गतेबाट प्रदर्शनमा आउँदैछ। टेलर पुर्त्यायो भन्ने चाहिँ महसुस गराउँछ होला।'

बभाङको प्रदेशसभा उपनिर्वाचनमा १२ जनाको उम्मेदवारी दर्ता

काठमाडौं/बभाङको प्रदेशसभा निर्वाचन क्षेत्र नं १ मा १५ वैशाखमा हुने उपनिर्वाचनका लागि १२ जनाले उम्मेदवारी दर्ता गराएका छन्। जसमा नेपाली कांग्रेसका अभिषेकबहादुर सिंह, नेकपा एमालेका दमनबहादुर भण्डारी, नेकपा माओवादी केन्द्रका जनकबहादुर बुढा र राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीका किशोर कुमार खड्का रहेका छन्।

त्यस्तै नेकपा एकीकृत समाजवादीका दिलबहादुर सिंह, जनता समाजवादी पार्टीका रामबहादुर जागी, जनमत पार्टीकी सुशीलादेवी विष्ट, नेपाल मजदुर किसान पार्टीका खगेन्द्रबहादुर शाही, संघीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मञ्चका दीपकबहादुर खड्का, नेशनल रिपब्लिक पार्टीका कमल घर्तीमगर, नेपाली जनता दलका अशोक सुनार

ओभरसिज राइड्सबाट लगानी उठाउँदै 'मनसरा'

काठमाडौं/विदेशी भूमिमा नेपाली फिल्मको बजार फैलिँदो छ। कुनै बेला च्यारिटी शोमा निर्भर हुने अवस्थाबाट अहिले विदेशी फिल्मसहर नै बक्स अफिसमा रिलिज हुने गरेका छन्। यसको फाइदा नेपाली निर्माताहरूलाई भइरहेको छ। किर्तिक, फिल्मको विदेश राइड्स बिहाई हुने क्रम बढेको छ। सिक्नेले तथा सिर्जित फिल्मले त ओभरसिज राइड्सबाटै लगानीको ठूलो हिस्सा उठाइसकेका हुन्छन्।

'जारी'बाट निर्देशनमा आफूलाई बाण्ड बनाएका उपेन्द्र सुब्बाको दोस्रो फिल्म 'मनसरा'को पनि टिजर रिलिज भएपछि विदेशमा माग बढेको छ। यसैबीच, सेभेन सिज इन्टरटेनमेन्टले अमेरिका, अष्ट्रेलिया तथा मध्यपूर्वका देशहरूका लागि फिल्मको प्रदर्शन अधिकार खरिद गरेको छ। शनिवार निर्देशक सुब्बा र सेभेन सिजका प्रतिनिधि रमेश चौलागाईले वितरणसम्बन्धी सम्मोत्तमा हस्ताक्षर गरे।

के तपाईं फोटो कपी प्रिन्टर मेसिन किन्दै हुनुहुन्छ ?

Brother, Canon, HP, Sharp, Ricoh, Epson, Kyocera, Lexmark

टोनर रिफिलिङ्ग, प्रिन्टर, कम्प्युटर, फोटोकपी लगायतको सर्विस छिटो छरितो र भरपर्दो रूपमा गर्नुभई बुक्क हुनुहोस्।

Printer Shop

The complete office solution

Contact No. 9845292140, 057-527041, Schoolroad, Hetauda-4 tonerhouse_htd@yahoo.com

शैक्षिक सहयोग अक्षयकोषको पाँचौं वार्षिक साधारणसभा

साझाकुरा संवाददाता
हेटौंडा, २४ चैत / शैक्षिक सहयोग अक्षयकोष नेपाल मकवानपुरको पाँचौं वार्षिक साधारण सभा शनिबार सम्पन्न भएको छ । संस्थाका अध्यक्ष रघुनाथ खुलालको अध्यक्षता एवम् बागमती प्रदेशका प्रथम मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलको प्रमुख आतिथ्यतामा साधारणसभा भएको हो ।

साधारणसभामा प्रमुख अतिथि पौडेलले पवित्र उद्देश्यकासाथ स्थापना भएको कोषलाई अगाडि बढाउन सबैले सहकार्य गर्नुपर्ने बताए । उनले शिक्षाको अवसरबाट कोही पनि बञ्चित हुन नपरोस् भन्ने पवित्र उद्देश्य रहेको भन्दै यसमा सबैको सहकार्य जसरी रहेको बताए । मकवानपुरमा आवश्यकता आधारमा संस्था स्थापना भएकाले यसलाई जीवन्त बनाउँदै थप सुदृढ बनाउन सबैको प्रयास र प्रयत्न आवश्यक रहेको उनको भनाई थियो ।

पौडेलले मकवानपुरमा शिक्षाको अवसरबाट बञ्चित विपन्न, अनाथ, विभिन्न कारणले अभिभावक गुमाएका, विस्थापित एवम् जोखिममा रहेका बालबालिकाका लागि संस्थाले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको भन्दै प्रशंसा गरे । छोटो समयमा संस्थाले सबै तह र क्षेत्रको सहयोग अनुकरणीय कार्य गरेको उनको भनाई थियो । उनले

विद्यार्थीलाई छात्रवृत्तसँगै अभिभावकलाई पढाइप्रति प्रेरणाको खाँचो औल्याउँदै यसतर्फ पनि ध्यान दिन संस्थालाई आग्रह गरे ।

कार्यक्रममा संस्थाका अध्यक्ष खुलालले शिक्षाको अवसरबाट बञ्चित विपन्न, असहाय अनाथ, विभिन्न कारणले अभिभावक गुमाएका, विस्थापित एवम् जोखिममा रहेका बालबालिकालाई न्यूनतम शिक्षाको अवसर दिलाउने तथा शिक्षाका अन्य क्षेत्रमा समेत सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यका संस्था स्थापना भएको बताए । उनले आगामी दिनमा संस्थामा आवद्ध भएर जिल्लाको शैक्षिक क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउन सबैलाई आग्रह गरे ।

साधारणसभामा संस्थाका सचिव बन्दी पाठकले सचिवको र कोषाध्यक्ष रामकृष्ण थापाले प्रस्तुत गर्नुभएको आर्थिक प्रतिवेदन पारित भएको छ । संस्थाको अक्षयकोषमा हालसम्म करीब १६ लाख रुपैयाँ जम्मा भइसकेको छ । संस्थामा हालसम्म आजीवन सदस्य ८० जना, विशिष्ट सदस्य १० जना, साधारण सदस्य १७ जना र संस्थागत सदस्य २४ जना गरी कुल १३१ जना सदस्य आवद्ध भएका छन् ।

८ जनालाई छात्रवृत्ति प्रदान
साधारणसभामा अवसरमा संस्थाले मकवानपुरका कक्षा १० देखि १२ सम्मका ९ जना विद्यार्थीलाई

छात्रवृत्ति प्रदान गरेको छ । संस्थाले कक्षा ११ र १२ का ६ जनालाई जनही १० हजारका दरले र कक्षा ९ र १० का ३ जनालाई ८ हजारका दरले छात्रवृत्ति प्रदान गरेको हो । संस्थाको कार्यविधि अनुसार निवेदन आकान गरेकोमध्ये छनोट समितिको सिफारिसअनुसार कक्षा १२ मा अध्यनरत महेन्द्रकृष्ण मावि मनहरी-७ का अजय प्रजा, सुस्मिता बोटे, सपना घलान, भूमिका विष्ट, सितारि छिमिरे र प्रगति मावि हेटौंडा-९ का कक्षा ११ मा अध्यनरत विपन खनाललाई नगद १० हजार तथा रोटरी मावि मनहरीमा कक्षा १० मा अध्यनरत मिठु कुमारी कोइराला र कक्षा ९ मा अध्यनरत सौगत गौले तथा जनक मावि बकैयामा कक्षा ९ मा अध्यनरत सलिला माझीलाई जनही नगद ८ हजारका दरले छात्रवृत्ति प्रदान गरेको हो ।

यसै संस्थाको वार्षिकलेका अवसरमा संस्थाका सचिव बन्दीबहादुर पाठक र रेडियो नेपालकी, विश्वराम अधिकारी (विबश) लाई संस्थामा उल्लेखनीय योगदान गरेको भन्दै प्रमाणपत्रद्वारा सम्मान गरेको थियो । कार्यक्रममा संविधानसभा सदस्य अनन्त पौडेल, इन्द्रसरोवर गाउँपालिका अध्यक्ष देवकृष्ण पुडासैनीलगायत जिल्लाका विशिष्ट व्यक्तित्वको सहभागिता थियो ।

महिलामिलनको चित्रकला प्रतियोगितामा थिङ प्रथम

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २४ चैत / 'बालविवाहले पारेको असर' बारे किशोरी सदस्यबीच चित्रकला प्रतियोगितामा हेटौंडा-१३ की क्याथीन थिङ प्रथम भएकी छन् । शनिबार हेटौंडा-१३ स्थित महिलामिलन वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेडले ६७ औं राष्ट्रिय सहकारी दिवसको अवसरमा आयोजना गरेको चित्रकला प्रतियोगितामा थिङ प्रथम भएकी हुन् । उनले १६ जनालाई उछिन्दै प्रथम स्थान हासिल गरेकी हुन् । प्रथम भएसँगै उनले शैक्षिक पुरस्कारसहित प्रमाणपत्र प्राप्त गरेकी छन् । त्यस्तै, प्रतियोगितामा मनिषा मुक्तान दोश्रो र डेब्रिमा वार्डमा तृतीय भइन् । उनीहरूले पुरस्कारबाट शैक्षिक सामग्रीसहित प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका थिए ।

यसैगरी, प्रतियोगितामा र उमिशा दोङ सान्त्वना भई शैक्षिक सामग्रीसहित प्रमाणपत्र गरिन् । पुरस्कृत सबैजनालाई हेटौंडा-१३ का वडाअध्यक्ष पेम्बा लामाले पुरस्कार वितरण गरेका थिए ।

पुरस्कार वितरण गर्दै वडाअध्यक्ष लामाले किशोरीलाई पढाइसँगै अतिरिक्त क्रियाकलापमा पनि सहभागी हुन आग्रह गरे । उनले आगामी आर्थिक वर्षदेखि १३ नम्बर वडाका विद्यालयमा खेलकुद र संगीतका विभिन्न कार्यक्रम सुरु गरिने तयारी रहेको बताए । त्यस्तै, जिल्ला वचत तथा ऋण सहकारी संघ लिमिटेडकी कोषाध्यक्ष एवम् महिलामिलन साकोसकी निर्वतमान अध्यक्ष विष्णु लामाले जुनसुकै कुरामा किशोरीहरू कमजोर नठान्न आग्रह गरिन् ।

उद्योग र व्यापारबाट मारवाडी समुदायको योगदान छः मन्त्री श्रेष्ठ

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २४ चैत / बागमती सरकारका खानेपानी, उर्जा तथा सिंचाई मन्त्री एकलाल श्रेष्ठले उद्योग तथा व्यापारको माध्यमबाट मारवाडी समुदायले राष्ट्रलाई ठूलो योगदान पुऱ्याएको बताएका छन् ।

मारवाडी एशोसिएसन मकवानपुरको २८ औं वार्षिक साधारण सभा एवम् सम्मान कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि मन्त्री श्रेष्ठले देशको जनसंख्याको हिसाबले सानो भएपनि राजश्व तिर्ने ठूलो हिस्सेदार मारवाडी समुदाय रहेको भन्दै राज्यले सबै जातजाति र समुदायलाई समान स्पमा व्यवहार गर्दै आएको बताए । नेपाल बहुजातीय, बहुभाषिक राष्ट्र भएकोले यहाँ सबै जातजाति समुदायको उत्तिकै अधिकार छ ।

कानूनतः जातीय विभेद दण्डनीय भएकोले त्यस्तो भएमा दण्डको भागिदार हुने उनले बताए ।

विशेषगरी व्यावसायिक घराना भनेर चिनिने मारवाडी समुदाय र नयाँ पिढीलाई उद्योग व्यवसायको क्षेत्रमा मात्रै नभई अन्य क्षेत्रमा पनि उत्तिकै अघि बढ्नलाई उनले आग्रह गरे । कार्यक्रमका विशेष अतिथि मकवानपुरका प्रमुख जिल्ला अधिकारी सूर्यप्रसाद सेढाईले व्यापारको क्षेत्रमा अगाडि रहेको मारवाडी समुदाय परोपकारी र सामाजिक कार्यका क्षेत्रमा खेलेको भूमिकाको प्रशंसा गरे । हेटौंडा उपमहानगरपालिका-४ का वडाअध्यक्ष नवीन सिग्देलले आफू निर्वाचित भएर आएदेखि मारवाडी समुदायलाई हरेकप्रकारको साथ र सहयोग गर्दै आएको बताए ।

हेटौंडा बजारको मुख्य व्यापारिक क्षेत्र रहेको ४ नम्बर वडामा आउने सर्वसाधारणको लागि शौचालय निर्माण गरिसकेको र अब कान्तिराजपथ क्षेत्रमा थप एउटा निःशुल्क सार्वजनिक शौचालय निर्माणको चरणमा रहेको जानकारी गराए ।

साधारणसभामा मकवानपुर उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष कृष्णकुमार गुप्ता अग्रवाल, रुड्टा गुप्ता प्रमुख मुरलिधर रुड्टा, मारवाडी महिला मन्चकी अध्यक्ष सुनिता शर्मलगायतले शुभकामना व्यक्त गरे । कार्यक्रमका अवसरमा जेष्ठनागरिक ४ दम्पतीलाई खादा लगाएर सम्मान गरिएको थियो ।

नेशनल लाइफद्वारा आचार्य परिवारलाई मृत्युदावी भुक्तानी

साझाकुरा संवाददाता

हेटौंडा, २४ चैत / नेशनल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनीको हेटौंडा शाखाले बारा निवासी सुजल आचार्यको परिवारलाई मृत्युदावी भुक्तानी गरेको छ ।

कम्पनीले शुक्रबार एक कार्यक्रमको आयोजना गर्दै मृतक सुजलकी आमा इश्वरीलाई ६ लाख

५४ हजार दुई सय ३५ रुपैयाँको चेक हस्तान्तरण गरेको हो । चेक बीमा कम्पनी हेटौंडाका शाखाप्रमुख नारायण कार्की र निजगढ नगरपालिका-९ का वडाअध्यक्ष रामचन्द्र कटुवाल क्षेत्रीले संयुक्त रुपमा हस्तान्तरण गरेका हुन् ।

आचार्यको गत माघ २१ गते मृत्यु भएको थियो ।

आचार्यले २०७६ जेठ ३ गते कम्पनीमा ५ लाखको बीमा गरेका थिए । चेक प्राप्त गरिसकेपछि मृतककी आमा इश्वरीले कम्पनीलाई धन्यवाद थिइन् । चेक हस्तान्तरण कार्यक्रममा मृतकका परिवार, आफन्त, स्थानीय र कम्पनीका पदाधिकारीलगायतको उपस्थिति रहेको थियो ।

"स्वास्थ्यका लागि खेलकुद, राष्ट्रका लागि खेलकुद"

प्रथम अन्तर प्रदेश राष्ट्रिय खेलकुद - २०८०

सम्मानित प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल (प्रचण्ड) ज्यूबाट समुद्घाटन हुने

गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय रंगशाला, भरतपुर-१६, चितवन
मिति: २०८० चैत २५ गत साँझ ८ बजे

'धुमौं भरतपुर, भरतपुर भ्रमण वर्ष २०२४ सफल पारौं !'

Education is the real treasure

We are hiring...

25 Years of Excellence in Education
Celebrating Silver Jubilee

Hetauda Academy, a leading academic institution in Hetauda, offers a multifaceted learning environment to foster holistic development of children. Hetauda Academy is a student centric, parent-friendly and socially responsible academic institution that treats its faculty and staff with respect and dignity. We are looking for suitable candidates with proven competencies to work with young students in its various departments for the following positions:

- Secondary & Basic Level Faculty :** Social Studies, Mathematics, Computer Science, English, Science, Nepali, Health, Physical & Creative Arts, English Phonics, Nepali Phonics
- School Counsellor**
- Officers:** Event Management, IT Administration, Human Resource
- ECA Instructor :** Art & Craft, Music, Dance, Yoga, Basket Ball, Table Tennis, Cricket, Football, Martial Arts, Swimming, Hand Writing
- Assistants :** IT Administration, Computer Operator, Front Desk
- Hostel Staffs :** Cook, Helpers, Gardener (मान्छे, सहयोगी र माली)

For further details, please visit www.hetaudaacademy.edu.np/vacancy

Strong command over written & spoken English and basic computing skills are mandatory for all above mentioned positions except 6. Preference will be given to well trained and experienced candidates in related areas.

There is no bar in remuneration and other benefits for deserving candidate. Interested candidates should send CV at hr@hetaudaacademy.edu.np with 2 references and expected salary not later than 9 April 2024.

Only shortlisted candidates shall be called for the further selection process. Selection is open, fair, and competitive. Unnecessary job recommendations, by telephone or in-person, shall disqualify a candidate.

HETAUDA ACADEMY
Residential Secondary School
Shahid Smarak, Hetauda-11, Makawanpur, Nepal
☎057-525548 ☎057-525547 ☎057-523547
www.hetaudaacademy.edu.np | info@hetaudaacademy.edu.np

हेटौंडामै उत्पादित सुदिन ड्राइमिट

सुदिन ड्राइमिट

Ready To Eat

हाम्रा विशेषताहरू:

- ग्याँस ओमनबाट उत्पादन गरिने ।
- हानिकारक घुर्वाको असर नहुने ।
- १२ प्रकारका घरायसी मसलायुक्त ।
- तत्काल खान मिल्ने ।
- साद्य सुरक्षणको लागि केमिकल (Preservative) प्रयोग नभएको ।

सुदिन प्याकेजिङ्ग उद्योग
हेटौंडा-४, मकवानपुर
८८४५२६२५२२, ८८५५०७२६२३